

89. *Rosa rubiginosa* L. — Róża rdzawa

Gatunek europejski, o ogólnym zasięgu rozciągającym się od Hiszpanii, Irlandii i Wielkiej Brytanii (Clapham, Tutin, Warburg, 1962, Flora of the British Isles) przez Środkową Europę do południowo-zachodniej, centralnej i bałtyckiej części ZSRR. Na północy dochodzi do południowej części Półwyspu Skandynawskiego, a na południu do Sycylii i środkowej Grecji (Saakov, Fišer, 1954, Derevia i kustarniki SSSR, 3).

W zasięgu poziomym róża rdzawa dociera w Szwecji do 61° szer. geogr. półn. (Kláštorský, 1968, Flora Europaea, 2), a w pionowym do około 1800 m n. p. m. w Piemontie (Keller, 1931, Synopsis Rosarum spontanearum Europae mediae) i do 2100 m na przełęczy Lukmanier w Alpach Szwajcarskich (Hegi, 1923, Illustrierte Flora von Mittel-Europa, 4, 2).

W południowo-zachodnich Niemczech (Oberdorfer, 1949, Pflanzensoziologische Excursionsflora) *R. rubiginosa* rośnie przede wszystkim w murawach kserotermicznych ze związku *Meso-Bromion* i jest lokalnie gatunkiem charakterystycznym dla zespołu *Prunus spinosa*, a regionalnie dla rzędu *Quercetalia pubescentis*.

W Polsce róża rdzawa występuje dość pospolicie na całym obszarze kraju. Jako gatunek wyraźnie ciepłolubny, choć w mniejszym stopniu od pozostałych gatunków z podsekcji *Rubiginosae* DC., pojawia się na miejscach nasłonecznionych i ciepłych, zwykle na suchych glebach o różnej zawartości CaCO₃, a mianowicie: w murawach kserotermicznych, na pobrzeżach dróg, miedzach, rowach, nieużytkach i pastwiskach oraz na brzegach zarośli i lasów.

Na Wysoczyźnie Leszczyńskiej i Kaliskiej spotykana jest najczęściej i najliczniej na marglistych glinach, glebach piaszczysto-gliniastych i gliniasto-piaszczystych, a rzadziej na glebach piaszczystych i żwirowych.

Na Wyżynie Małopolskiej, Lubelskiej i na Rostoczu rośnie szczególnie często na lessach, a także na kredowych i wapiennych rędzinach (Fijałkowski, 1959, Fragm. Flor. et Geobot., 5, 1; Krzaczek, 1964, Fragm. Flor. et Geobot., 10, 3; Głazek, 1968, Monographiae Botanicae, 25).

Według T. Głazka (1968, l. c.; 1968, Flora kserotermiczna na Wyżynie Sandomierskiej i Przedgórzu Hżeckim) róża rdzawa występuje z dużą stałością w zbiorowiskach: *Berberis vulgaris* — *Rosa rubiginosa*, *Juniperus communis* oraz w zespołach *Peucedano-Coryletum* i *Asteri-Linetum flavae*, a sporadycznie w *Koelerio-Festucetum sulcatae*, *Scabioso-Teucrietum*, *Prunetum fruticosae* i *Prunus spinosa*.

M. Ceynowa (1968, Studia Soc. Scient. Torunensis, 8, 4) stwierdza obecność *R. rubiginosa* nad dolną Wisłą w zbiorowiskach kserotermicznych: w zespołach *Potentillo-Stipetum*, *Adonido-Brachypodietum pinnati*, *Peucedano-Coryletum* i *Tussilaginetum*, w zaroślach z rzędu *Prunetalia spinosae* oraz w zbiorowiskach przejściowych od zespołu *Adonido-Brachypodietum pinnati* do zbiorowisk z rzędu *Arrhenatheretalia*, a także ze związku *Geranium sanguinei*.

Mapa rozmieszczenia róży rdzawej w Polsce nie była dotychczas opracowana. Obecna mapa wykazuje, że rozmieszczenie stanowisk na terenie kraju nie jest jednolite; znaczne ich zagęszczenie przypada na obszary objęte dokładniejszymi badaniami. Należy spodziewać się, że w przyszłości, w miarę postępu florystycznych poszukiwań, obraz ten ulegnie zmianie, a pozorne luki w zasięgu *R. rubiginosa* zostaną w mniejszym lub większym stopniu wypełnione.

This is an European species with a general range extending from Spain, Ireland and Great Britain (Clapham, Tutin and Warburg, 1962, Flora of the British Isles) through Central Europe to south-western, central and Baltic parts of the USSR. In the north it reaches the southern part of the Scandinavian Peninsula and in the south as far as Sicily and central Greece (Saakov, Fišer, 1954, Деревья и кустарники СССР, 3).

In horizontal distribution *R. rubiginosa* reaches a latitude of 61°N in Sweden (Kláštorský, 1968, Flora Europaea, 2) and in vertical distribution an altitude of about 1800 m in Piemont (Keller, 1931, Synopsis Rosarum spontaneorum Europae mediae) and 2100 m in the Lukmanier Pass in the Swiss Alps (Hegi, 1923, Illustrierte Flora von Mittel-Europa, 4, 2).

In southwestern Germany (Oberdorfer, 1949, Pflanzensoziologische Exursionsflora) *R. rubiginosa* grows primarily in xerophytic sward from the *Meso-Bromion* alliance and locally it is a species characteristic for the association *Prunus spinosa* and regionally for the order *Quercetalia pubescentis*.

In Poland *R. rubiginosa* occurs commonly throughout the whole country. As a distinctly thermophilous species, though to a lesser degree than is the case with other members of the subsection *Rubiginosae* DC., it grows on insolated and warm sites, usually on dry soils with a varying content of CaCO₃, such as xerophytic swards, along roads, hedgerows and ditches, on wastelands and pastures and along edges of thickets and forests.

In the Leszczyńska and Kaliska Uplands it can be found most commonly on marlaceous clays, on sandy cays and more rarely on sandy and gravelly soils.

In the Małopolska and Lubelska Uplands and in the Roztocze it grows particularly frequently on loess soils and also on chalk and calcareous rendzinas (Fijałkowski, 1959, Fragm. Flor. et Geobot., 5, 1; Krzaczek, 1964, Fragm. Flor. et Geobot., 10, 3; Głazek, 1968, Monographiae Botanicae, 25).

According to T. Głazek (1968, *l. c.*; 1968, Flora kserotermiczna na Wyżynie Sandomierskiej i Przedgórzu Piżeckim) *R. rubiginosa* occurs very regularly in the communities: *Berberis vulgaris*—*Rosa rubiginosa*, *Juniperus communis* and in the associations *Peucedano-Coryletum* and *Asteri-Linetum flavae*, and sporadically also *Koelerio-Festucetum sulcatae*, *Scabioso-Teucrietum*, *Prunetum fruticosae* and *Prunus spinosa*.

M. Ceynowa (1968, Studia Soc. Scient. Torunensis, 8, 4) reports the presence of *R. rubiginosa* on the lower Vistula in xerophytic communities, in associations: *Potentillo-Stipetum*, *Adonido-Brachypodietum pinnati*, *Peucedano-Coryletum* and *Tussilaginatum*, in thickets from the order *Prunetalia spinosae* and in transitory communities from the association *Adonido-Brachypodietum pinnati* to communities from the order *Arrhenatheretalia* as well as from the alliance *Geranium sanguinei*.

A map of distribution of *R. rubiginosa* in Poland has not been prepared before. Presently it appears to indicate that the distribution of stands throughout the whole country is not uniform. A considerable accumulation of stands is observable in regions that have been more intensively studied botanically. One would expect that in the future, parallel with the advance of floristic surveys this picture will alter and the apparent gaps in the range of *R. rubiginosa* will to a greater or lesser degree become filled in.

Европейский вид с общим ареалом, простирающимся от Испании, Ирландии и Великобритании (Clapham, Tutin, Warburg, 1962, Flora of the British Isles) через Центральную Европу до юго-западной, центральной и прибалтийской частей СССР. На севере доходит до 61° с. ш. в южной части Скандинавского полуострова (Kláštorský, 1968, Flora Europea, 2), а на юге — до Сицилии и центральной Греции (Сааков, Фишер, 1954, Деревья и кустарники СССР, 3).

Поднимается до 1800 м над ур. м. в Пьемонте (Keller, 1931, Synopsis Rosarum spontaneorum Europae Mediae) и до 2100 м на перевале Люкманье в Швейцарских Альпах (Hegi, 1923, Illustrierte Flora von Mittel-Europa, 4, 2).

В юго-западной Германии (Oberdorfer, 1949, Pflanzensoziologische Exursionsflora) произрастает прежде всего в ксеротермичных травянистых сообществах (муравах) из союза *Meso-Bromion* и является локальным характерным видом для ассоциации *Prunus spinosa* и региональным характерным видом для порядка *Quercetalia pubescentis*.

В Польше широко распространена на территории всей страны. Как отчётливо теплолюбивый вид (хотя и в меньшей степени, чем другие виды подсекции *Rubiginosae* DC.) растёт на солнечных и тёплых местонахождениях, обычно на сухих почвах с разным содержанием CaCO_3 , а именно: в ксеротермичных травянистых сообществах (муравах) — на обочинах дорог, на межах и бороздах, на залежах и пастбищах, а также на опушках лесов и кустарников.

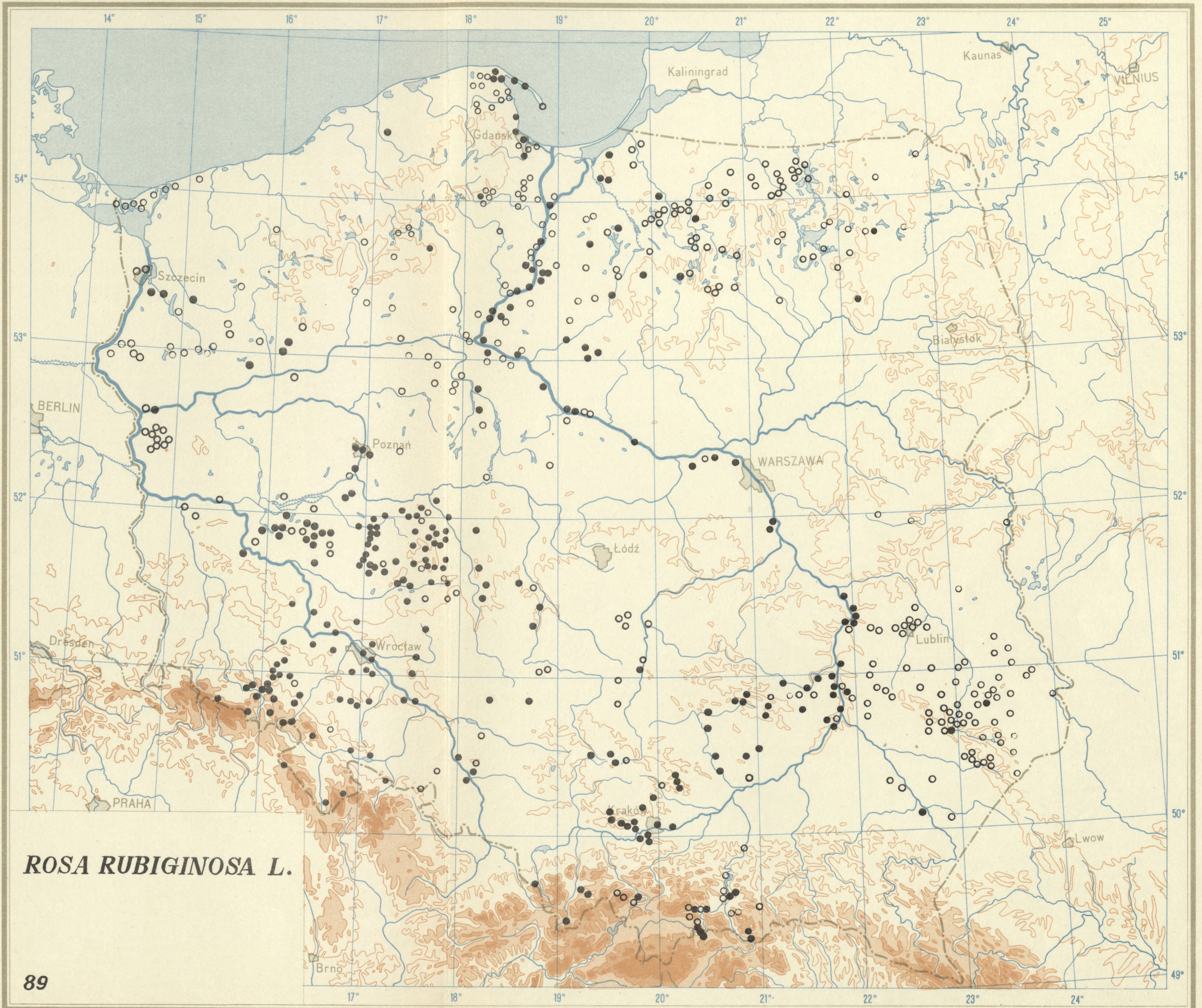
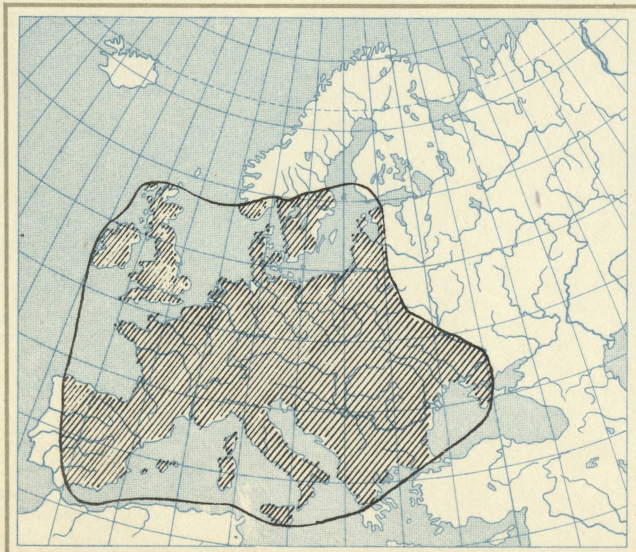
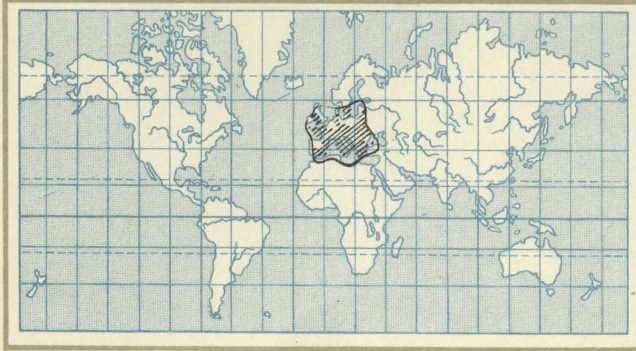
На Лещиньской и Калишской высотах чаще всего и в наибольшем количестве встречается на мергелистых глинах, суглинистых и супесчаных почвах, реже на песчаных и щебнистых.

На Малопольской и Люблинской возвышенности и на Розточе особенно часто растёт на лёссах, а также на меловых и известковых рендзинах (Fijałkowski, 1959, *Fragm. Flor. et Geobot.*, 5,1; Krzaczek, 1964, *Fragm. Flor. et Geobot.*, 10, 3; Głazek, 1968, *Monographie Botanicae*, 25).

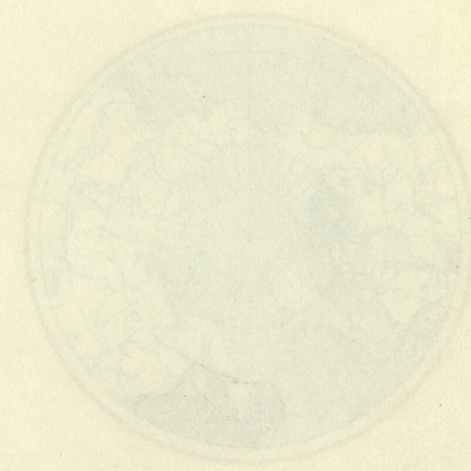
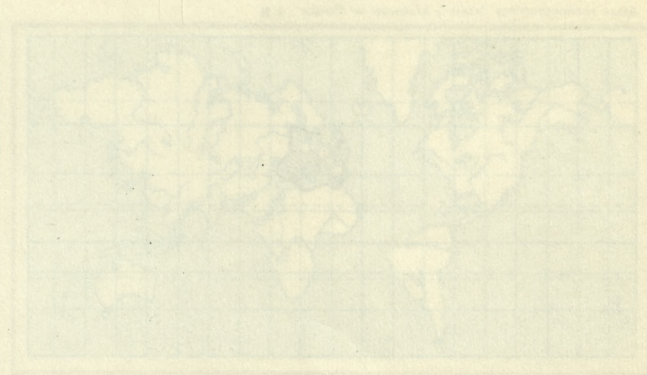
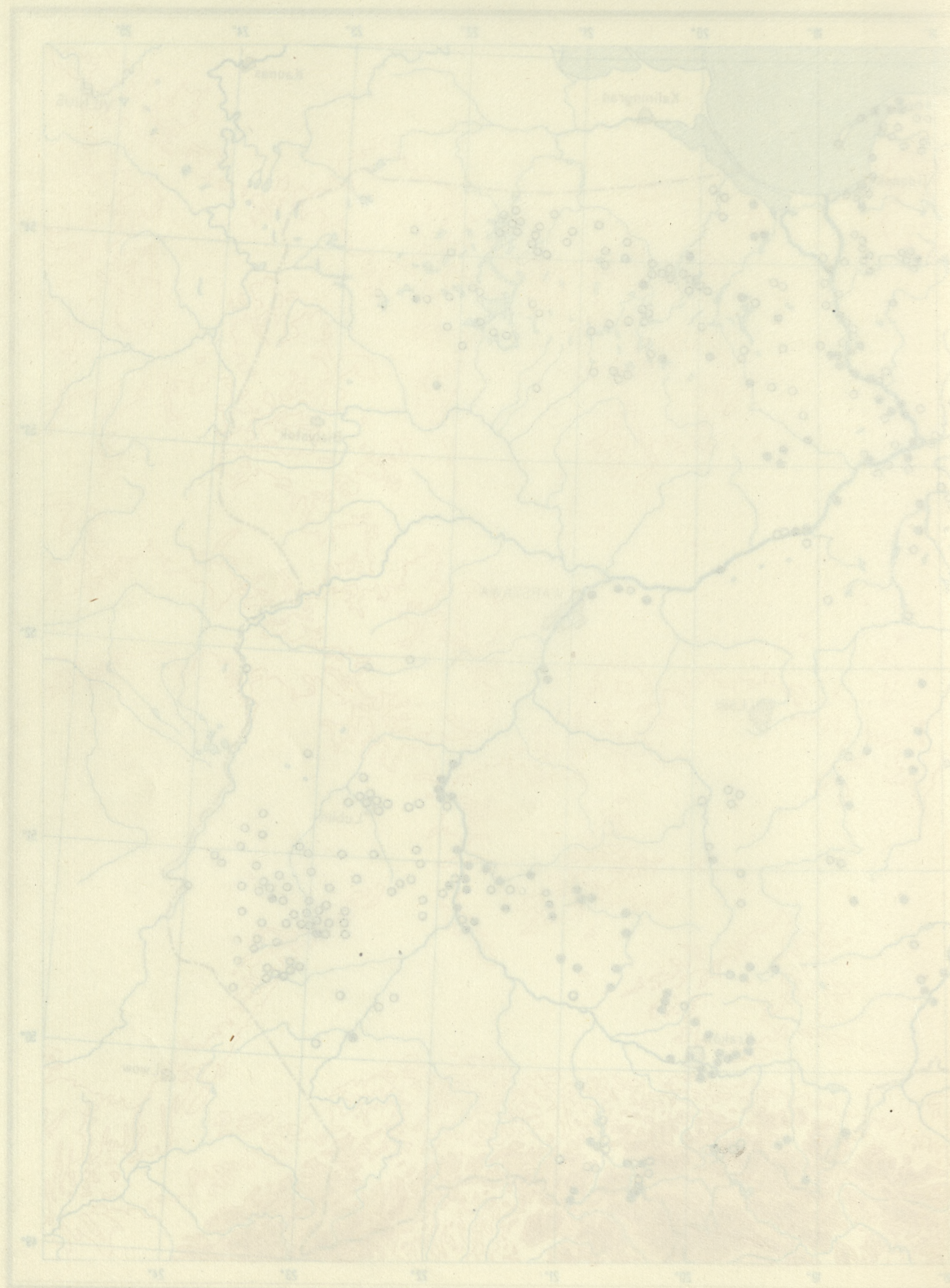
По Т. Глазку (Głazek, 1968, *l. c.*; 1968, *Flora kserotermiczna na Wyżynie Sandomierskiej i Przedgórzu Pżeckim*) с большим постоянством встречается в сообществах: *Berberis vulgaris-Rosa rubiginosa*, *Juniperus communis*, а также в ассоциациях *Peucedano-Coryletum*, *Asteri-Linetum flavae* и спорадично в *Koelerio-Festucetum sulcatae*, *Scabioso-Teucrietum*, *Prunetum fruticosae* и *Prunus spinosa*.

М. Цейнова (Ceynowa, 1968, *Studia Soc. Scient. Torunensis* 8.4) констатирует наличие вида в нижнем течении Вислы в ксеротермических сообществах: *Potentillete-Stipetum*, *Adonido-Brachypodietum pinnati*, *Peucedano-Coryletum* et *Tussilaginetum*, в зарослях из порядка *Prunetalia spinosae*, во временных сообществах, составляющих переход от ассоциации *Adonido-Brachypodietum pinnati* к сообществам из порядка *Arrhenatheretalia*, а также в союзе *Geranion sanguinei*.

Карта распространения розы ржавой в Польше до сих пор не составлялась. Предлагаемая карта показывает, что местонахождения размещены на территории страны неравномерно и что наибольшее их сгущение приходится на более изученные районы. Следует ожидать, что в будущем, по мере развития флористических исследований, эта картина подвергнется изменениям, и кажущиеся разрывы ареала будут в большей или меньшей степени заполнены.

ROSA RUBIGINOSA L.

ROSA RUBIGINOSA L.